

Dr. Kaposi József

Zárszó

Dr. Kaposi József

Zárszó

Köszöntöm a vendégeket, akik az elmúlt két napban részt vettek az OFI ez évi konferenciáján.

Igencsak nagy figyelmet követelt azoktól, akik végigkövették a két nap összesen 10 plenáris előadását, illetve bekapcsolódtak a 18 különböző szekció munkájába, ahol jó gyakorlatokat, valamint újabb és újabb kutatási és fejlesztési eredményeket láthattunk a média és az oktatás világából. Sokat gondolkodtam azon, hogyan is lehet ennek a szakmailag nagyon tág spektrumot felölelő konferenciának megadni az összegzését, végül arra jutottam, hogy nagyjából hat fontos elemet, fókuszpontot tudnék kiemelni.

Az egyik ilyen fókuszpont az, hogy ez a konferencia nagyon jól bemutatta azt az új helyzetet, azt a hatalmas kihívást, amivel az infokommunikációs fejlődés hihetetlen üteme és a média világának min-

dennapi életünkben való térnyerése következtében az oktatás területén is szembe kell néznünk. Balatoni Monika előadásában ezt a változást nagyon jól illusztrálta azzal, hogy míg Benedek pápa választásakor alig-alig villant egy-egy vaku vagy okostelefon, ugyanez Ferenc pápa választásánál tömegesen megtörtént. De talán még érzékletesebb az a statisztikai adat, amely szerint az emberek szerte a világon több I-phone-t vásárolnak naponta, mint amennyi gyermek születik. Azt gondolom, ez az adat mindannyiunkat mélyen érintett. Hogy itt van-e ezzel a tökéletesen új világgal a Gutenberg-galaxis vége, azt nem tudom, de néhány nappal ezelőtt egy neveléstudományi konferencián az egyik angol professzor előadását egy olyan karikatúrával zárta, amelyen a digitális világban szocializálódott gyerek rácsodálkozik egy könyvre...

A kihívások tehát adottak, és az elmúlt két nap előadóinak mindegyike ezekre a kihívásokra kereste a válaszokat. Ugyanakkor nagyon nehéz ebben a helyzetben bármit is mondani, jósolni, már csak azért is, mert ez az új helyzet egyszerre áldás és átok – ez a második fontos tapasztalat, amely leszűrhető a konferencián elhangzottakból. Áldás, mert nagyon gyorsan hihetetlen mennyiségű információhoz juthatunk, a virtuális világban pillanatok alatt eljuthatunk a világ olyan helyeire, ahol még soha nem voltunk, és rendkívüli gyorsasággal építhetők a kapcsolatok az internet, a média segítségével. De egyben átok is, mert ez a világ kísér, nyomon is követ, és egyre inkább függésben is tart minket. Erre utalt Balog Zoltán miniszter úr is nagytestvér-hasonlatával: személyes és közösségi létünk állandó megfigyelés alatt áll, folyamatosan adatok keletkeznek rólunk, minden egyes tevékenységünkkel digitális lábnyomokat hagyunk, amelyek sok év után is visszakereshetőek. Mindemellett fel-

vetődik az a kérdés is, hogy a média által közvetített világ mennyire valóságos. Sok esetben nehéz eldönteni, hogy amit látunk, az valóban az-e, ami: hogy mennyire objektív vagy esetleg manipulatív a felénk közvetített tartalom.

Nem könnyű tehát a helyzet, de a felvázolt kételyek után azért hadd említsem meg a konferencián elhangzottaknak néhány olyan fontos és lényeges elemét – ez a harmadik fontos fókuszpont –, ami az oktatási kérdések területén e témában mindenképp előrelépésként könyvelhető el. Ilyen például az, hogy a médiatudatosságot mint fogalmat egyre szélesebb körben tartják megkerülhetetlen – ahogy Horváth Zsuzsanna is mondta –, releváns tudásnak mind az iskolahasználók és a pedagógusok, mind pedig a társadalom oktatáson kívüli tagjai. Hogy ez mennyire így van, jól mutatja Borókai Gábor bejelentése, amely szerint a Médiaunió szervezete a 2014-es, egész évben zajló, országos kampányának témájaként épp „A felelős médiahasználat”-ot választotta. A társadalmi célú kampány témáját minden évben megpályáztatják (2013-ban a „Jó embert keresünk” volt a téma), bárki tehet javaslatot a szerinte legfontosabb, a társadalom minél szélesebb rétegeit érintő problémára. Azt hiszem, ez is mutatja, hogy a mi konferenciánk jól fókuszált erre a társadalmi igényre.

A média betörése mindennapi életünkbe – és így az oktatásba is – komoly hatással volt a tudományra és nyelvünkre is: megjelentek olyan új kutatási területek (és a rájuk vonatkozó kifejezőkészlet, szaknyelv), amelyek eddig nem léteztek: médianyelv (sőt, mint megtudtam, létezik már ómédia és újmédia nyelv is – Aczél Petra előadásából sokat megtudhattunk erről a világról); médiareprezentáció; médiatudatosság; médiapedagógia. Az utóbbi 8-10 évben rengeteg olyan szakmai anyag született ebben a témában, amit az oktatáskutatással, -fejlesztéssel, -irányítással foglalkozó embereknek érdemes lenne feldolgozniuk. Különösen, ha arra gondolunk, hogyan alakította át a média és az infokommunikáció fejlődése a mai gyerekek tanulással, információszerezéssel és -megtartással kapcsolatos szokásait. Erre az átalakulásra pedig az oktatásnak és a tanári szakmának is reagálnia kell, szem előtt tartva a non- és informális oktatásban rejlő lehetőségeket is.

Hartai László mai előadásából megtudhattuk, hogy a médiaoktatásra vonatkozó tantervek tekintetében Magyarország helyzete, pozíciója az európai országok átlagához képest nem rossz, sőt jó. Ebben a témában Magyarország több mint húszéves tapasztalattal rendelkezik, bár a médiaoktatással foglalkozók ambivalensen élik meg az új tantervi szabályozásból fakadó helyzetet: az egyik oldalról nagyon jó, hogy a médiatudatosságra nevelés kiemelt fejlesztési feladat és keresztterület lett, ezáltal minden tantárgynak, minden műveltségi területnek kell foglalkoznia vele, másrészt ezzel együtt az önálló média tárgy (ahogy erre Papp László gimnáziumi tanár is utalt a filmjében) feloldódott több tantárgyba, amit – természetes módon – nehezen élnek meg a tárgyat oktató tanárok. Tantervi oldalról tehát vannak még tennivalók: érdemes végiggondolni például, hogy jó helyen van-e a művészetek műveltségterületben a média, és nem máshol kellene-e megjelennie, illetve azt is, hogy milyen pontokon kapcsolódjon az informatika tantárgyhoz, de még egyszer kiemelném: európai viszonylatban sem állunk ezen a téren rosszul.

A negyedik nagyobb témakör, ami a konferencián elhangzottakból kirajzolódott, az a média és az internet használatának negatív társadalmi hatásaira vonatkozik. Megtudhattuk, hogy az internet „nem felejt”, hogy ami oda egyszer felkerül, 5-10 év múlva is látható – ennek tudatosítása talán nagyobb óvatosságra intené a ma blogoló, posztoló, különböző tartalmakat megosztó fiatalokat. Ugyanebben a kérdéskörben hallhattunk az internetes

zaklatás veszélyeiről és a nem kellően körültekintő internethasználatból következő egyéb személyes tragédiákról, amelyek megint csak a tudatos médiahasználat fontosságára hívják fel a figyelmet. Ahogyan Varga Katalin is utalt arra előadásában, a 12 éven felüli gyerekek 56%-a egyedül internetezik – ez mind a befogadás, mind a feltöltés oldaláról veszélyeket rejt magában. Adatokat hallhattunk arról, hogy az amerikai gyerekek több mint napi 10 órát foglalkoznak olyan tevékenységgel, ami az információhordozással áll kapcsolatban (telefonálás, zenehallgatás, internet vagy elektronikus üzenetek készítése), és azt is, hogy már a tv-t is legyőzte az internet: a mai gyerekek sokkal több időt töltenek a számítógép, az internet, mint a tévé képernyője előtt.

Végül – ötödik fontos pontként – a mostani pódiumbeszéd arról győzött meg, hogy a pedagóguspresztízs növelése nemcsak az oktatáspolitikai és a szakma feladata, hanem a média is nagyon sokat tehet azért, hogy ne csak az „örök vesztes” pedagógusok álljanak a figyelem középpontjában – időnként jó volna sikeres pedagógusokat is bevinni a híradásokba, különböző műsorokba, ha tetszik, sorozatokba. Az én mániám az, hogy minden tehetséges gyerek mögött ott áll egy tehetséges, jól felkészült pedagógus; szerencsés volna őt is megmutatni a tehetséges gyerekekről szóló híradásokban, ez is lehetne egy kitörési lehetőség.

Befejezésül ugyanazzal a gondolattal zárnám a konferencia két napjának összességét, amit Balatoni Monika is kiemelt előadásában: az oktatásnak, a közigazgatásnak és a média világának megosztott és közös felelőssége van a jelen és a jövő nemzedék médiafogyasztását illetően, hiszen csak összehangolt, közös stratégiával lehet választ adni az itt megfogalmazott kihívásokra. A stratégia tartalommal, közös programokkal való megtöltéséhez – úgy gondolom – a mi konferenciánk nagyon sokat hozzatott: az elhangzott előadások és bemutatott hús program arról győzött meg minket, hogy nagyon sokan partnereink a médiatudatosságra való nevelésben, és szívesen együttműködnek ennek a területnek a további fejlesztésében.

Köszönöm a figyelmet.

